

מתוך עולמו של התלמיד

סדנא והתנסות ייחודית בחקר המח"ר

שם המרצה: ד"ר חיים אלבוים (מנחה הסדנא) רות שדמי (אחראית תיאום וארגון בבית הספר).
היקף הקורס: סדנא – 30 שעות; התנסות – 30 שעות
אופן הלמידה: סדנא – 4 ימים מרוכזים; התנסות – ימים מרוכזים והנחיה מרחוק

רציונל הקורס

בשנים האחרונות חל שינוי משמעותי באופן ההיבחנות לבגרות במקצועות המח"ר (=מורשת חברה ורוח). השינוי החל לפני כעשור, עם כניסתה של 'ההערכה החלופית', המהווה 30% מהציון הסופי לבגרות, והוא הגיע לכדי מהפכה של ממש עם הרפורמה החדשה, לפיה ההערכה במקצועות אלו לא תתבסס על שאלוני בגרות, אלא על תוצרי חקר מתמשכים בכיתות י-יא, ופרוייקט חקר רב תחומי בכיתה יב. שינוי זה דורש מן המורים רכישת מיומנויות למידה והוראה חדשות, ולמעשה גורר אחריו שינוי יסודי בזהות המקצועית של המורים. במקביל, אחת המגמות החדשניות בתחום הפדגוגיה כיום עוסקת בפרסונליזציה של הלמידה – למידה המותאמת לתלמיד/ה הספציפי/ת מן הבחינות השונות. המפגש בין הפרסונליזציה ובין למידת החקר מהווה אתגר גדול עבור המורים, וטומנת בחובה הזדמנות לתהליך משמעותי, המערב את התלמיד/ה הן איטלקטואלית והן הרגשית.

במסגרת הסדנא יתנסו הסטודנטיות בפעילויות חקר המערבות את עולמן שלהן עם חקר אותנטי, במקצועות המח"ר. עיקר הדגש יושם על תחום ההיסטוריה, אך הן יתנסו גם במקצועות - תנ"ך, תושבע"פ, ספרות ואזרחות. ההתנסות תפתח אצל הסטודנטיות מיומנויות חקר, כתיבה ושליטה בכלים רשת רלוונטיים, ותמשיג את ההתרחשויות הפדגוגיות אותן חוו, כך שיוכלו ליישמן בצורה מיטיבית בהנחיית התלמידות, ובשדה החינוך בכלל בהמשך דרכן.

בהתנסות, שתיערך באולפנת אלקנה, ינחו הסטודנטיות תלמידות בחטיבה העליונה (כיתות י-יא) במשימות חקר בהיסטוריה ובמקצועות המח"ר האחרים (ע"פ צרכי בית הספר) – הן משימות במסגרת ההערכה החלופית, והן במסגרת ההערכה המצטברת של הרפורמה החדשה, תוך שימוש בכלים ובעקרונות הפדגוגיים אותן רכשו בסדנא.

מטרות הקורס

1. הסטודנטית תבצע בצורה מיטיבית מטלות חקר בתחום המח"ר.
2. הסטודנטית תרכוש מיומנויות חקר – איתור מידע היסטורי ועיון ארכיוניים מקוונים, עריכת ראיונות וחילוץ מידע רלוונטי מאינפורמנטים, אוריינות בכלי רשת גיאוגרפיים, אוריינות רשת בהתמודדות עם שפות זרות, חקר טקסטים בכלי רשת ועוד.

קמפוס רחובות

רחוב הרב שטיינמן 3
ת"ד 1106, רחובות 76110
טלפון: 08-9485662
פקס: 08-9485686
דוא"ל: sima-c@mor.ac.il

קמפוס אלקנה

אלקנה, ד"נ אפרים
מיקוד 44814
טלפון: 03-9061301
פקס: 03-9061342
דוא"ל: dekan@orot.ac.il

בס"ד

3. הסטודנטית תמשיג ותפנים עקרונות פדגוגיים בתחום הלמידה הפרסונלית ולמידת החקר במקצועות המח"ר – שימוש בעולמות הידע של התלמיד (הון תרבותי, משפחה ושורשים, סביבה פיזית, עולמות הרשת), יכולת בחינת טקסטים מהיבטים שונים בין-תחומיות ועוד.
4. הסטודנטית תבין את השינויים המתחוללים בלמידה במקצועות המח"ר, תתבונן בהן באופן ביקורתי, ותדע להבין ולהזדהות עם היתרונות ולהתמודד עם האתגרים.

דרכי הלמידה:

הסדנא המלווה מתבססת על התנסות במשימות חקר – במפגשים בימים המרוכזים ובזמן שבין המפגשים – משימות המרכיבות יחד פרויקטים אישיים, וכן על המשגת ההתנסויות ודיונים אודותיהם, תוך התייחסות למיומנויות ולהיבטים רגשיים וערכיים. ההתנסות נעשית כהנחיה אישית של סטודנטית תלמידה אחת או יותר – ע"פ אופי והיקף משימות החקר ויכולותיהן של התלמידות.

דרכי התקשרות עם המרצה

דוא"ל: aelbaum@orot.ac.il

נייד: 050-8788450

תכנית הוראה לסדנא

מספר יחידה	נושאי הלימוד
1	חקר משפחתי – התנסויות בפעילויות חקר רשת היסטוריות וגיאוגרפיות.
2	חקר משפחתי – תוצר דיגיטלי אינטראקטיבי; כתיבת טקסטים מידעיים, שילוב מדיה חזותית.
3	חקר אותנטי של טקסטים – היבטיים צורניים, לשוניים, ספרותיים, גיאוגרפיים והיסטוריים – תנ"ך, תושבע"פ ספרות.
4	חקר סביבה אנושית – פעילויות חקר באזרחות.
בתוך ימי הסדנא יוקדש זמן להתייחסות לאתגרים פדגוגיים שפוגשות הסטודנטיות במהלך ההתנסות.	

קמפוס רחובות

רחוב הרב שטיינמן 3
ת"ד 1106, רחובות 76110
טלפון: 08-9485662
פקס: 08-9485686
דוא"ל: sima-c@mor.ac.il

קמפוס אלקנה

אלקנה, ד"נ אפרים
מיקוד 44814
טלפון: 03-9061301
פקס: 03-9061342
דוא"ל: dekan@orot.ac.il

אורות ישראל

מכללה אקדמית לחינוך

מייסודן של מכללות מורשת יעקב ואורות ישראל

בס"ד

תכנית ההתנסות

ההתנסות תתקיים במסגרת של שעות מרוכזות בימי חמישי. לאחר ההיכרות במסגרת המפגשים באולפנא, תתקיים גם הנחיה מרחוק בין המפגשים, בתיאום ישיר של הסטודנטיות עם התלמידות. סה"כ – כ-30 שעות התנסות.

ביבליוגרפיה

1. שמש, א' (2017), סקירת ספרות – פרסונליזציה של הלמידה, P.I.E. Challenge
https://meyda.education.gov.il/files/MadaTech/MadeayHatechnologia/hishtal_mut/personalization.pdf
2. אלבוים, ח' (2022), 'התנסות בלמידה כהכשרה להוראה', בתוך: מ' שני ושי' שדמי-וורטמן (עורכות), **חותם נעמי: הכשרת מורות ומורים למנהיגות חברתית-חינוכית**, מכון מופת, תל אביב תשפ"ב, עמ' 105-88.

קמפוס רחובות

רחוב הרב שטיינמן 3
ת"ד 1106, רחובות 76110
טלפון: 08-9485662
פקס: 08-9485686
דוא"ל: sima-c@mor.ac.il

קמפוס אלקנה

אלקנה, ד"נ אפרים
מיקוד 44814
טלפון: 03-9061301
פקס: 03-9061342
דוא"ל: dekan@orot.ac.il